

Uit Nieuw-Zeeland afkomstige Milk Bar-systeem bootst proces van drinken bij de moeder na

Met de neus in de lucht aan de bar

Het oogt heel simpel als een drinkbak met een aantal spenen. Steeds meer bedrijven werken met het uit Nieuw-Zeeland afkomstige Milk Bar-systeem. Een aandachtspunt? Zorg voor groepen met weinig leeftijdsverschil.

tekst Inge van Drie

Al kwispelend staan ze te drinken aan de milkbar. De kalveren zuigen fanatiek en om de bek vormt zich een flinke hoeveelheid speeksel. Nieuw-Zeelandse melkveehouders werken er al twintig jaar mee. In Nederland en Vlaanderen kwam het MilkBar-systeem twee jaar geleden op de markt. 'We hebben de milkbar voor het eerst gezien op de EuroTier eind 2008. Op ons eigen melkveebedrijf hebben we het systeem uitgetest en vanaf mei 2009 verkopen we de MilkBar-producten', vertelt Reineke Wennemars, melkveehouderster in Dalfsen. Ze schat dat zo'n 500 tot 600 veehouders in Nederland en België inmiddels met een milkbar werken.

Extra speeksel

Op het eerste oog is de milkbar niet meer dan een voorraaddrinkbak voor groepen kalveren. Wennemars legt uit wat het idee is achter de milkbar. 'Een kalf drinkt van nature met de neus omhoog. Kijk maar eens als een kalf bij de koe drinkt. Dat gaat langzaam en met gestrekte hals. Zo'n kalf produceert bovendien veel speeksel. Bij de milkbar bootsen we dat proces na. We gebruiken een gepatenteerde, kortere MilkBar-speen met voorin een membraan. De kalveren moeten echt moeite doen om te drinken.' Door het krachtige zuigen en het langzame drinken – de kalveren doen ongeveer vier minuten over twee liter melk – komt de melk niet in de pens, maar rechtstreeks in de lebmaag terecht. Ook het extra speeksel dat kalveren aanmaken, heeft een positieve werking. 'Speek-

sel bevat enzymen die de spijsvertering bevorderen en helpen bij het op de juiste manier opnemen van de melk in het lichaam. Het lange zuigen zorgt er bovendien voor dat kalveren geen behoefte meer hebben om bij elkaar te zuigen.' Melk verstrekken via een speen is in principe positief, bevestigt Henk van der Horst, verkoopleider bij kalvermelkproducent Denkvit. 'Het maakt niet uit of dat nu via een speenemmer, milkbar of drinkautomaat is. Zuigen verkleint het risico op pensdrinken. Als je melk van te lage temperatuur met een emmer geeft, belandt een deel van de melk in de pens. Die melk gaat rotten in de pens, zeker als een kalf daarbij ook nog muesli en water krijgt. Daardoor krijg je te maken met voedingsstoornissen. Bij een speen heb je daar geen last van.'

Spierkracht nodig

De milkbar bevat geen compartimenten, legt Wennemars uit. 'Dat geeft meer onrust. Een kalf dat zijn portie op heeft, verstoort het drinkproces van de andere kalveren.' Door het ontbreken van compartimenten kan het wel lastig zijn om in de gaten te houden hoeveel melk ieder kalf binnenkrijgt. Uit de vleeskalverhouderij is bekend dat kalveren sterk verschillen qua drinksnelheid, weet Van der Horst. In de praktijk is dat geen punt, zegt Wennemars, al kan ze het niet met onderzoeksresultaten staven. 'Door de speciale speen zien we nauwelijks verschil in drinksnelheid. De kalveren groeien heel gelijk op. Een ziek kalf pik je er zo uit, dat komt niet of langza-

In vier minuten tijd drinken de kalveren twee liter melk

Edison Wester: 'Als de kalveren ons zien, sprinten ze naar de milkbar'

'We willen de kalveren graag zelf zien. Bij een drinkautomaat lukt dat minder goed. Je loopt misschien een keer extra langs de kalveren, maar dan valt niet alles meteen op. Als we de kalveren zelf voeren, zien we ze juist wel goed.' Edison Wester is bedrijfsleider op het bedrijf van Schep Holsteins in Zandhuizen. De jongste kalveren zijn individueel gehuisvest in iglo's. Als de kalveren twee maanden oud zijn, gaan ze naar een groepshok. Via een milkbar krijgen ze dan nog een keer per dag twee liter melk tot ze vier maanden zijn. 'Ze weten precies wanneer we komen. Als ze ons zien, sprinten ze naar de milkbar. Met een kalf dat achterblijft, is iets aan de hand.' Wester gebruikt een milkbar voor een kalf tijdens de eerste twee weken van de

opfok. 'De start is de allerbelangrijkste periode van de jongveeopfok. Na twee weken laten we ze gewoon uit een emmer drinken. We vinden het een te grote investering om alle tachtig iglo's van een milkbar te voorzien.'

mer dan de anderen op de milkbar af.' Wennemars raadt aan de eerste week de kalveren individueel te huisvesten. 'Het is belangrijk om de eerste 24 uur voldoende biest te geven, zo'n zes à zeven liter. Op dag twee kun je dan met de milkbarspeen beginnen. Voor dat intensieve zuigen aan die speen hebben ze veel spierkracht nodig. Als ze een liter hebben gedronken, zijn ze al uitgeput. Dat is helemaal niet erg, zo'n tweede dag mag je best rustig aan doen.' Die eerste week kan een veehouder de drinksnelheid goed in de gaten houden. 'Heb je een extreem langzaam drinkend kalf, dan zie je dat die eerste week wel. Met zo'n kalf kun je wat langer wachten tot je het overdoet in een groepshok.' Bij het indelen van de groepen is het raadzaam goed te letten op de leeftijd van de kalveren, aldus Wennemars. 'Te grote leeftijdsverschillen in een groep zijn funest voor de jongste kalveren. Kalveren in één groep zouden qua leeftijd niet meer dan veertien dagen van elkaar mogen verschillen. Met dit systeem heb je dus wel meer groepshokken nodig.' Wilbert Swinkels, jongveespecialist van Agrifirm, beaamt dat te grote leeftijdsverschillen niet handig zijn. 'De kans is dan groter dat de oudste kalveren meer drinken. Dat gaat ten koste van de jongste kalveren.' Swinkels heeft in zijn klantenkring een aantal veehouders dat met het systeem werkt. 'Het gaat om veehouders zowel met kleine als met grote koppels. In het algemeen zijn ze er prima

over te spreken. Het is een simpel systeem dat weinig arbeid vraagt.' Swinkels wijst op het belang van het schoonhouden van de milkbar. 'Als de hygiëne te wensen overlaat, gaan er al snel bacteriën groeien. Zo loop je extra risico op zieke kalveren.'

Een speen per kalf

Het schoonmaken moet daarom onderdeel zijn van de structuur, adviseert Wennemars. 'Het mooiste is om elke keer na het voeren de bak weg te halen en schoon te maken met warm water. Eén keer in de week kun je de milkbar reinigen met een alkalisch middel dat het vet van de melk verwijdert.' Als richtlijn voor het vervangen van spenen hanteert Wennemars een speen per kalf. 'Dan voorkom je dat het gat in de spenen groter wordt en de drinksnelheid toeneemt. Je verliest dan het gezondheidseffect van het langzame drinken.' Juist als er verschil is in drinksnelheid, bestaat het gevaar dat sommige te veel binnenkrijgen, zegt Van der Horst. 'Als een jong kalf meer dan twee liter krijgt, kan de lebmaag dat niet verwerken en komt er alsnog melk in de pens. Het risico van werken met een speen is dat de verleiding groter is om meer melk te verstrekken dan een kalf aan kan. Bij kalverhouders starten veel kalveren met vervuiling van melk in de pens.' |

Lees gebruikerservaringen en discussieer mee op www.veeteeltforum.nl > koe en stal > milkbar